

**IZVJEŠTAJ O RADU NACIONALNOG SAVJETA ZA ANALIZU I PRAĆENJE
SIGURNOSTI SNABDIJEVANJA ENERGIJOM I ENERAGENTIMA**

Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 22.7.2022. godine donijela je **Odluku o obrazovanju nacionalnog savjeta za analizu i praćenje sigurnosti snabdijevanja energijom i energentima (Savjet)** („Službeni list CG“ broj 100/22 od 12.09.2022. godine) u čijem sastavu se nalaze predstavnici organa državne uprave, predstavnici regulatornog tijela za energetiku, kao i predstavnici privrednih društava koja obavljaju djelatnost proizvodnje, snabdijevanja i distribucije električnom energijom, kao i drugih privrednih subjekata na čije poslovanje kriza može imati uticaj.

Imajući u vidu najavljenju krizu u vezi sa snabdijevanjem energijom i energentima na svjetskom nivou, kao i da cijene energenata na svjetskom tržištu dostižu rekordan nivo, postoji opravdan razlog za zabrinutost da će se posljedice ove krize osjetiti i u Crnoj Gori. U svrhu utvrđivanja realnog stanja proizvodnje i distribucije električne energije, kao i potrebu za međuresornim usklađivanjem mjera radi unaprijeđenja i obezbjeđivanja stabilnosti snabdijevanja energijom i energentima u Crnoj Gori, stvorena je potreba za obrazovanjem pomenutog Savjeta. Rad Savjeta je ograničen na dvije godine.

Zadaci koje treba da obavlja Savjet se odnose na koordinaciju aktivnosti radi praćenja stanja proizvodnje i potrošnje energije i rezervi energenata, kao i na predlaganje mjera za nesmetano snabdijevanje energijom.

Poštujući odredbu utvrđenu Odlukom o obrazovanju, obaveza Savjeta je da izvještava Vladu o svom radu, dok je sam način rada Savjeta uređen Poslovníkom o radu broj: 04-4706 od 15.09.2022. godine.

Sa ciljem sagledavanja postojećeg stanja, kao i mogućnosti da Savjet donese neke odluke, odnosno mjere kojima bi se umanjili negativni uticaji na sigurnost snabdijevanja, obezbijeđeni su određeni podaci koji ukazuju da se neće ispoštovati ostvarivanje planiranih vrijednosti u pogledu proizvodnje, dok će se premašiti nivo planirane potrošnje električne energije. Evidentno je iskazana povećana potrošnja, a samim tim i povećana mogućnost ugrožavanja sigurnosti snabdijevanja, posebno cijeneći trenutne hidrološke prilike.

Značajno je istaći da je početkom avgusta MMF poslao snažnu podršku državama iznoseći stav da Vlade evropskih zemalja ne treba da intervenišu širokom finansijskom podrškom zbog energetske krize u regionu, već dopuste da potrošači snose teret viših cijena kako bi štedjeli struju i pomogli prelasku na zelene izvore energije.

Prva sjednica Savjeta je održana 12.09.2022. godine, sa koje je inicirano predlaganje konkretnih preporuka u cilju obezbjeđenja sigurnosti snabdjevnja. U vezi sa tim sačinjen je predlog objedinjenih preporuka koje treba da usmjere sve krajnje kupce električne energije ka smanjenju potrošnje. Imajući u vidu navedeno, Savjet je nakon toga na sjednici od održanoj 15.09.2022. godine utvrdio Predlog preporuka za smanjenje potrošnje električne.

mr Ervin Ibrahimović
Predsjednik Savjeta

Na osnovu tačke 3 Odluke o obrazovanju nacionalnog savjeta za analizu i praćenje sigurnosti snabdijevanja energijom i energentima („Službeni list CG“ broj 100/22 od 12.09.2022. godine) Nacionalni savjet je utvrdio

PREDLOG PREPORUKA ZA SMANJENJE POTROŠNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. Predlog preporuka za smanjenje potrošnje električne energije za jedinice lokalne samouprave, u dijelu javnog osvjetljenja:

- lokalne samouprave da pristupe smanjenju javne rasvjete postavljene na ulicama, trgovima, parkovima, sportskim igralištima i drugim objektima na minimalni bezbjednosno opravdan nivo;
- da svuda gdje je moguće da se ograniči ili smanji rad rasvjete bilborda i svjetlećih reklama;
- da svuda gdje je moguće da se ograniči rad reflektora na sportskim i drugim manifestacijama sa tendencijom organizovanja sportskih priredbi tokom dana;
- da hitno pristupe prelasku na LED rasvjetu.

II. Predlog preporuka za organe državne uprave, lokalne samouprave, državnim preduzećima u vlasništvu države ili lokalne samouprave, javnim ustanovama i privredi:

- da se obezbijedi isključenje osvjetljenja nakon radnog vremena u prostorijama u kojima niko ne boravi;
- da obezbijede da objekti/prostorije koji se zagrijevaju/dogrijevaju u prostorijama imaju temperaturu najviše do 20 °C sa izuzetkom bolnica, ustanova socijalne zaštite, vrtića i škola;
- da se obezbijedi zamjena starih živinih svjetiljki novim LED svjetiljkama u javnom osvjetljenju u zgradama koje koristi javni sektor;
- da se ne koristi osvjetljenje u unutrašnjim prostorijama i kancelarijama u javnim zgradama u periodu kada ima dovoljno dnevne svjetlosti, ne postavljaju tamne zavjese i predmete koji zaklanjaju prirodnu svjetlost sa prozora, danju ne spuštaju roletne, da radne stolove postave tako da mogu da koriste prirodnu svjetlost,
- da isključuju osvjetljenje kada u prostoriji niko ne boravi;
- da se koriste stepenice umjesto lifta;
- da se štampaju samo potrebna dokumenta u neophodnom broju kopija i da se po završetku rada isključe svi računari, štampači i drugi uređaji.

III. Predlog preporuka za državna preduzeća:

- operatori distributivnog i prenosnog sistema da sačine poseban plan ušteda sopstvene potrošnje električne energije;
- da naprave planove za smanjenje gubitaka distributivne i prenosne mreže;
- da stimulišu štednju električne energije kroz razmatranje odobravanja dodatnog popusta na računu za aktivnu električnu energiju kupcima koji smanje mjesečnu potrošnju u odnosu na isti mjesec prethodne godine;

IV. Predlog preporuka za javni servis RTCG i drugim medijima koji posjeduju nacionalnu frekvenciju:

- da emituju promotivne spotove iz oblasti energetske efikasnosti i racionalne upotrebe energije;
- da u terminima povećane gledanosti medijskih programa obezbijedi učešće stručnjaka koji će korisnim savjetima i informacijama uticati na podizanje svijesti građana o potrebi energetske tranzicije;
- da promovišu aktivnosti na sticanju statusa kupca-proizvođača (tzv. prosumera) kao ekonomske mjere štednje krajnjih kupaca, ali i mjere za povećanje energetske nezavisnosti.

V. Predlog preporuka za preduzimanje mjera u domaćinstvima u cilju smanjenja potrošnje električne i toplotne energije:

Ušteda na toploj vodi:

- korišćenje bojlera za pripremu tople vode samo kada je potrebna, termostati bojlera podesiti na temperaturu zagrijavanja do 60°C;

Uštede na rashladnim i grejnim uređajima:

- postavljanje frižidera na 4°C, a zamrzivača na -18°C kako bi se obezbijedio optimum u potrošnji;
- razumno korišćenje grejnih uređaja u domaćinstvu;
- u toku dana koristiti sunce što više za osvetljenje, kao i za zagrijavanje prostora u grejnoj sezoni, a tokom noći spustiti roletne i navući zavjese;
- ne pokrivati grejne elemente i uređaje namještajem ili odjećom jer na taj način emituju manje toplote.

Uštede kod mašina za pranje veša i suđa:

- koristiti mašinu za pranje sudova i veša tek kada je puna, jer je energetski mnogo efikasnije;
- izbjegavati sušenje veša u sušilicama, već veš sušiti na vazduhu;
- treba koristiti program na nižim temperaturama pranja jer se tako može uštedjeti značajna količina energije.

Ušteda energije kod pripreme hrane:

- treba kuvati u poklopljenoj posudi jer se tako štedi do 20% energije, takođe treba koristiti posude koje su veličinom srazmjerne grejnoj površini kako bi se izbjegao gubitak od 20% energije;
- kada voda proključa, jačinu grijanja posude treba smanjiti na najnižu moguću temperaturu pri kojoj će voda da nastavi da ključa;
- najekonomičnije kuvanje obavlja se u ekspres loncu, kojim se vrijeme kuvanja i utrošena električna energija smanjuju za dva do tri puta;
- isključivanjem rerne 10 minuta prije kraja pečenja može se uštedjeti do 20% energije;
- prilikom korišćenja rerne, poželjno je što manje je otvarati jer se pri svakom otvaranju vrata rerne izgubi 20% toplote.

Ušteda energije kod rasvjete i ostalih električnih uređaja:

- gasiti svijetla u sobama u kojima se ne boravi;
- velike uštede mogu se ostvariti zamjenom običnih sijalica sa užarenim vlaknom LED metal-halogenim sijalicama. Ove sijalice troše i do 10 puta manje energije od običnih;
- isključiti računar nakon završetka rada na njemu;
- isključiti punjače baterija iz utičnica;
- redovno mijenjati filtere na grejnim uređajima;
- isključiti dekorativnu rasvjetu na stambenim zgradama i porodičnim kućama.

Zagrijavanje prostora: preporučene temperature za prostorije:

- za slučaj da se sjedi i duže boravi ova temperatura treba da bude od 20 do 21°C;
- za prostor u kome spavamo 18°C;
- za prostorije u kojima zbog odlaska na posao i školu tokom dana niko ne boravi 16°C; a u slučaju dužeg odsustva 10°C.

Kupovina uređaja:

- prilikom kupovine električnih uređaja za domaćinstvo treba obratiti pažnju na energetske oznake.

Energetske oznake govore nam o energetskej efikasnosti i potrošnji energije. Treba kupovati uređaje sa najvećom klasom energetske efikasnosti. Na svakoj oznaci može se vidjeti oznaka energetske efikasnosti uređaja u odnosu na maksimalnu energetskej efikasnost koju takva vrsta uređaja može potrošiti.

NACIONALNI SAVJET

Broj: 03/4-302/22-10737/3

Dana, 15.09.2022. godine

mr Ervin Ibrahimović

Predsjednik Savjeta